

De gevechten zuid van Dordrecht

door: H. J. Rietveld

In de nabijheid van de oeververbindingen tussen Dordrecht en Zwijndrecht, de nu nog bekende verkeersbrug en spoorbrug, stond aan beide zijden van de rivier één peloton luchtdoelmitrailleurs. Aannemende, dat de Duitsers in geval van agressie in eerste instantie aan de Nederlandse oostgrens zouden opereren, werd voor deze ver achter het front liggende overgang deze beveiliging voldoende geacht.

In Dordrecht bevond zich voorts het depot Pontonniers en Torpedisten, een compagnie pioniers en een sectie spoorwegtroepen.

Het depot omvatte vier opleidingscompagnieën voor recruten, nog maar kort in dienst, sommigen nog slechts enkele dagen. Zij waren bewapend met karabijnen en hadden weinig of geen schietervaring. Verder was in het garnizoen Dordrecht het respectabele aantal van acht mitrailleurs aanwezig.

Commandant van het 'Kantonement Dordrecht' was luitenant-kolonel der Genie J. A. Mussert. Hij was de broer van de leider van de NSB, Anton Mussert. Reeds in 1937 was hij aangesteld tot commandant aldaar. Als chef van een zover achter de linies gelegen depot behoeft hij geen operationele verantwoordelijkheid te dragen. Toen was niet te voorzien wat zich voor een strijd zou aftekenen in de meidagen 1940.

In de vroege ochtend, ongeveer kwart over

drie, verschenen vliegtuigen boven Dordrecht; gevechtsvliegtuigen, gevolgd door transportvliegtuigen waaruit honderden parachutisten sprongen. De beide pelotons luchtdoelmitrailleurs openden het vuur, doch boekten geen zichtbare successen. Een deel van de parachutisten kwam bij Zwijndrecht terecht, het grootste deel kwam in De Polder neer, een open terrein ten zuiden van het spoorwegstation Dordrecht, ruim een kilometer van de bruggen.

De Duitsers, die in Zwijndrecht geland waren slaagden erin de bruggen te bereiken en te bezetten, het was aan de groep, die in De Polder landde zaak zich bij deze eenheid op de brug te voegen.

Aan onze troepen de taak de brug te heroveren.

Dit artikel zal zich beperken tot de strijd, die zich afspeelde tussen de groep parachutisten van compagniesterkte geland in De Polder, en de mannen van het Depot Pontonniers en Torpedisten.

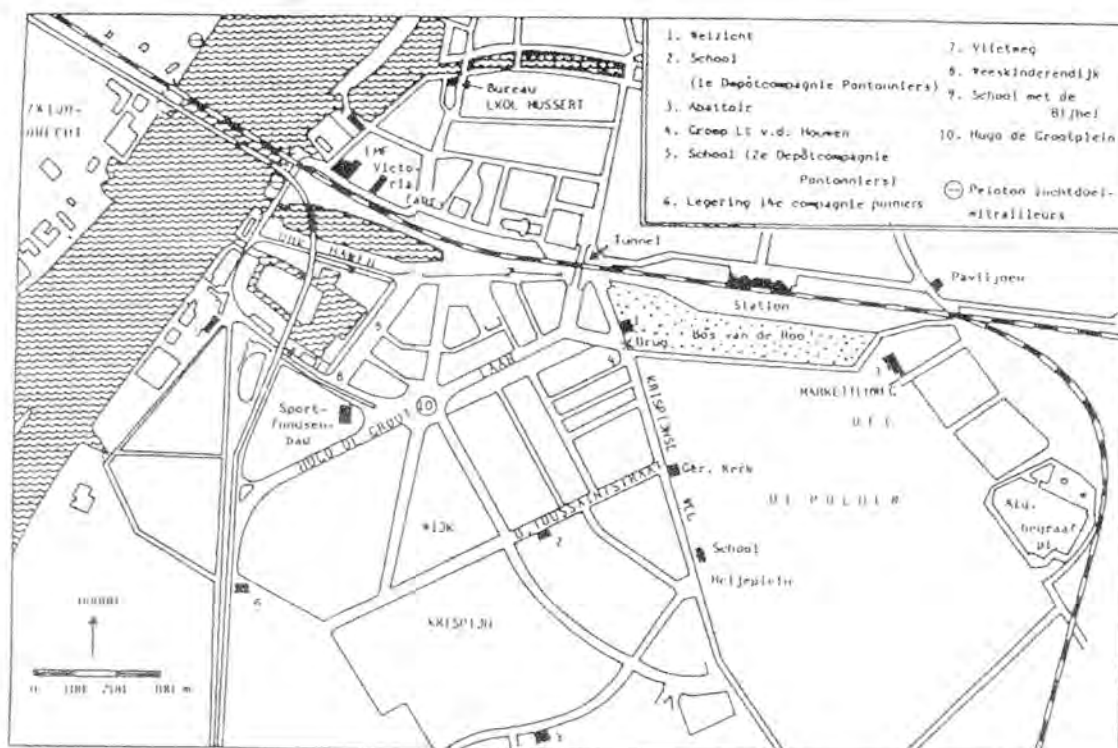
Bijgaande kaart geeft de situatie weer.

Het terrein De Polder was een bijna rechthoekige enclave in de zuidelijke stadstrand van Dordrecht, met als begrenzing de Krispijnweg in het westen, het Bos van de Roo in het noorden. Dit bos was slechts een smalle strook, waarachter het stationsempacement lag, dat bewaakt werd door spoorwegtroepen.

De eerste parachutisten, die neerkwamen beveiligden de landingsplaats door posten te bezetten langs de Krispijnseweg, tegenover de vele straten, die er op uit kwamen. In één van deze straten bevond zich een school, waar de 1e depotcompagnie pontonniers was gelegerd. De commandant, reserve kapitein Siegmund, trof daar omstreeks half vijf in de ochtend zijn beide luitenanten aan, res 1e luitenant der genie Van der Houwen en zijn ranggenoot van de artillerie Van der Molen, tevens adjudant-onderofficier Koster, die 57 jaar zijnde al met groot verlov was, doch zich bij de mobilisatie als oorlogsvrijwilliger had gemeld.

Van der Houwen kreeg de opdracht met een sectie pontonniers (twintig man) naar de Krispijnseweg te gaan teneinde de ten oosten daarvan landende valschermjagers onschadelijk te maken. Doordat hij munitie voor karabijnen had weten te bemachtigen, een schaars artikel dat slechts namens de depotcommandant zelf (!) mocht worden uitgereikt, konden de pontonniers beschikken over karabijnen met munitie. Ook de adjudant-onderofficier werd met een patrouille van twaalf man uitgezonden.

De Bosboom Toussainstraat werd, zoals gezegd door de Duitsers onder vuur gehouden met mitrailleurs. Daarom koos Van der Houwen voor een zuidelijker route en kwam bij het Heyeplein op de Krispijnseweg. Hier bevonden zich bij een school de

eerste Duitse parachutisten, die niet verwacht hadden contact met troepen te krijgen; de pontoniers maakten hier hun eerste krijgsgevangenen.

Door de sectie werd vervolgens door de huizen en langs de overkant van de Krispijnseweg naar het noorden getrokken. Vanachter het muurtje voor de school en vanaf het punt, waar de sloot ophield konden de mitrailleurs onder vuur genomen worden, die de Bosboom Toussainstraat bestreken. Dat moest met de karabijnen. De Duitse bediening van de mitrailleurs werd gedood of vluchtte weg in noordelijke richting. De mitrailleurs werden in dankbaarheid overgenomen.

Terwijl een aantal pontoniers achterbleef om het weiland te bewaken, waar nog parachutisten verstopt zaten, wist Van der Houwen met een sergeant en een soldaat vooruit te komen en een woning te bereiken net voorbij de kerk. Daar aangekomen werden zij, als zij zich maar even lieten zien, zwaar onder vuur genomen door mitrailleurs. Het bleek, dat het kwam van de brug van de Markettenweg vlakbij het buiten Weizicht aan de rand van het Bos van de Roo.

Telefonisch werd vanuit het huis om versterking gevraagd. Van der Houwen ging daarna met tien man van de gekomen versterking door zijstraten en tuinen naar de woningen tegenover de brug. Het waren enkele winkels met bovenhuis. De bewoners werden eerst vanuit de huizen naar achteren geëvacueerd en in de huizen werd gezocht naar de beste plaats om de mitrailleurs die zich ongeveer 30 meter van hen bevonden onder vuur te nemen. Vanachter de vitrage werd alles zo georganiseerd, dat de schutters achter de mitrailleurs allen tegelijk onder vuur genomen konden worden. En op het bevel 'Salvo... Vuur' schoot iedereen tegelijk.

De Duitsers waren volkomen verrast; een aantal vluchtte het bos in, de rest, ongeveer achttien man stak de handen in de lucht. Onder hen waren verscheidene gewonden, die direct naar het ziekenhuis werden gebracht, de overigen gingen naar de kazerne. Aan vijandszijde waren drie doden gevallen. Onder de doden bevond zich ook de Duitse compagniescommandant, oberleutnant Freiherr Von Brandis; dit verlies maakte de verwarring onder de Duitsers nog groter.

Ook de patrouille onder leiding van de adjudant Koster kreeg contact met Duitse parachutisten, toen hij het landingsterrein om de zuid wilde omtrekken. Hij kreeg vuur vanuit de richting vanuit een huis bij de kerk aan de Krispijnseweg. Een korporaal werd hierbij gewond. De adjudant bracht hem persoonlijk onder vuur in veiligheid en wist vervolgens de acht Duitsers in het huis gevangen te nemen en bij de school af te leveren. Opnieuw uitgerukt zag hij kans een aantal Duitsers, die zich op het sportterrein genesteld hadden, te verdrijven. Deze vluchtten weg in de richting van een andere patrouille onder leiding van de luitenant Ruige, die daarop de ongeveer dertig Duit-

sers waaronder een officier gevangen nam.

Bij de zuivering van het landingsterrein werden nog enkele parachutisten onder hun valschermen vandaan gehaald en gevangen genomen.

Door het zo krachtdadig en zelfbewust optreden van de Nederlandse troepen waren de Duitsers volkomen overbluft en leden zij die zware verliezen.

Degenen, die niet konden worden gevangen genomen vluchtten in noordelijke richting. Zij wilden naar het Bos van de Roo en vandaar uit via het station de bruggen bereiken.

De militairen van de spoorwegtroepen, versterkt met enkele pontoniers verdedigden verbeten 'hun' station. Sergeant-majoor Pasma was met een lichte mitrailleur aan de oostkant van het emplacement gaan zitten en vooral door zijn vuur werden de Duitsers tot tweemaal toe teruggeslagen.

de linkervleugel om die spoorwegtroepen te waarschuwen. Dat hielp niet veel, doch een korporaal met een enorm grote stem begon te schelden en te schreeuwen dat dat geschiet moest ophouden. Op dat geschreeuw gebeurde iets totaal onverwachts, ongeveer veertig Duitsers kwamen met de handen omhoog naar voren, zo waren zij geschrokken van dat gebrul van die korporaal. De luitenant, die als plaatsvervangend compagniescommandant was opgetreden was zichtbaar teleurgesteld toen hij zag hoe klein de groep was waarvoor hij had gecapituleerd. Hij eiste op hoge loon dat de overgave aan een officier zou geschieden. Van der Houwen was op het tumult afgekomen en voelde zich onbedoeld aan de wens van deze luitenant. Op de vraag, of hij alleen was antwoordde Van der Houwen, dat er rondom nog een grote eenheid onzichtbaar in dekking lag. De strijd in De Polder was daarmee in we-

De voormalige Benthienkazerne, thuisbasis voor pontoniers en torpedisten te Dordrecht.

De parachutisten voelden zich in het nauw gedreven. Aan de westkant van het Bos van de Roo bevond zich Van der Houwen met zijn groep, noordelijk was er richting station geen doorkomen aan, terwijl in het zuiden de zuivering van het landingsterrein door de pontoniers in volle gang was en volledig onder Nederlandse controle leek. Tenslotte lagen zij in het oosten onder het vuur van de adjudant Koster en zijn mannen. De Duitsers dachten een grote overmacht tegenover zich te hebben.

1e Luitenant Van der Houwen begaf zich met ongeveer tien man naar het eind van de Krispijnseweg, sloeg een poort open bij het bruggetje en sloop vervolgens het bos in. Zij liepen in linie en werden ontdekt door de spoorwegtroepen, die hen echter voor Duitsers aanzagen en hen dus onder vuur namen. Van der Houwen ging daarom naar

zen beslecht; 50 Duitsers waren gesneuveld, 82 para's krijgsgevangen gemaakt; een grote hoeveelheid wapens buitgemaakt en dankbaar aan het Nederlandse arsenaal toegevoegd. Vrijwel niemand van deze Duitse eenheid is erin geslaagd de bruggen te bereiken.

De 3e Compagnie van het 1e Regiment Valschermjagers had als eenheid opgehouden te bestaan, deze eenheid had nog slechts een maand ervoor in Noorwegen lauweren geoogst, toen zij het vliegveld Sola op de Noren veroverde. Dordrecht verliep dankzij het optreden van de Nederlandse Pontoniers en Torpedisten geheel anders.

De krijgsgevangenen zijn allen via IJmuiden naar Engeland afgevoerd, waar zij de gehele oorlog in gevangenschap hebben doorgebracht.